

Katrin Mansfild

Tərcümə etdi: Fəridə

(Hekayə)

Altı ildən sonra qadın bir vaxtlar sevdiyi kişini gördü. Kişi kağız nergizlərlə dolu yapon güldənləri bəzədilmiş balaca, bambuk masada oturmuşdu. Qabağında meyvə ilə dolu dərin bir boşqab vardı. Diqqətlə portağal soyurdu.

Qadın onu tanıdığı üçün sarsılmışdı. Deyəsən, kişi nəse hiss etdi. Başını qaldırıb ona baxdı. Baxışlar toqquşdu.

Ayaz Salayevin filmi niyə razılıqın xoşuna gəlmədi?

Bu əsər 45 milyon dollara satıldı. Qurama, afonizm xəsbəliyi, kor-koranəlik, yanmıca – Yazarklar El Romani tərcümə etdilər.

Mümkünsüz idi! Onu tanımadı. Qadın gülümsədi. Kişi qaşlarını çatdı. Qadın ona yaxınlaşdı. Kişi bir anlıq gözünü yumdu. Gözünü açanda qəfilcən üzünü aydınladı. Elə bil qarantlıq otaqda kibrit alışıqmışdı. Portağal boşqaba qoydu, stulunu geri itələdi. Qadın balaca, isti əlini ələkdən çıxarıb ona tərəf uzatdı.

- Vera, - deyər ucadan diləndi, - qərbdədir, bir an səni tanımadım. Otursan? Günorta yeməyi yeməsin? Qəhvə içmək istəyirsən?

Qadın durdu. Bunu bil-bilə, qəsdən edirdi.

- Hə, qəhvə içərim, - deyib, kişiyə üz-büz oturdu.

- Deymişsən, çox dəyişmişsən, - dedi kişi. Aydınlanmış, istəklil baxışlara qadına baxdı, - çox yaxşı görünürsən. Əvvəllər bu qədər yaxşı göründüyün heç yadıma gəlir.

- Doğrudan? - Qadın üzündəki tül niqabı qaldırıldı, kürkünün dik yaxalığındakı düymələri açdı, - özümü elə də yaxşı hiss etmərəm. Bilirsən də, belə havanı sevmirəm...

- Hə, soyuğa nifrət edirsən sən... - İyənirəm soyuqdan. İşin ən pis tərəfi odur ki, yaşlılar...

Kişi onun sözünü kəsdi: - Üz istəyirəm, - masaya vurub ofisi-anti çağırdı, - zəhmət olmasa, qəhvə və piroq gətirir, - qadına tərəf çevrilib - nəse yemək istəmirsən? Bəlkə, meyvə yeyəsən? Buranın meyvələri çox gözəl olur.

- Yox, çox sağ ol, heç nə istəmirəm. - Yaxşı onda, - portağalı yenidən əlinə götürdü, - deyirdin ki, yaşlılar daha çox...

- Üşüyür, - qadın bunu deyib güldü. Kişinin bu hiyləsini çox gözəl xatırlayırdı - qadının sözünü yarıda kəsməyini... Altı il əvvəl onun bu xasiyyəti qadını dəli edirdi. Həmin vaxtlar nəse danışanda, kişi qəfilcən barmağını onun dodaqlarına qoyur, ya da, üzünü başqa tərəfə çevirib nəyləse məşğul olur, bir az sonra yenidən qadına tərəf çevrilib guya diqqətini ona verirdi...

- Daha çox üşüyür, - qadının dediyini təkrarladi və güldü - ahh, sən hələ də eyni şeyləri deyirsən. Və sənə hələ də dəyişməyən bir şey var - səsin. Sənin gözəl səsin, danışığı tərzin - o, indi ciddi idi. Qadına tərəf əyildi. Ondan kəskin portağal qoxusu gəlirdi.

- Sən birca kəlmə dilənsən, mən yüzlərlə səsin arasından sənin səsinə seçə bilərəm. Bilirsən nədir, amma nəse sənin səsinə beynimin içində bir xətirəyə çevirib. "Kev" bağında keçirdiyimiz o ilk günorta yadına gəlir? Çiçəklərin heç birinin adını bilmədiyim üçün necə təəccüblənmişdin. Yeri gəlmişkən, hələ də eyniyəm. Amma nə vaxt hava gözəl, ilıq olsa, parlaq rənglər görsəm, qərbdədir ki, sənin səsinə eşidirəm. Deyirsən ki, "bu etirşahdır, bu gülüm-bahar, bu da verbenə"... Hərde elə bilirəm ki, bu üç söz hansısa unudulmuş bir dilin müqəddəs kəlmələridir... Xatırlayırsan o günortanı?

- Hə, hə, yaxşı yadımdadır.

Aralarıdakı kağız nergizlərin gözəl qoxusu gəlmiş kimi dərin bir nəfəs aldı. O xüsusi günortadan yadına gələn tək şey çay süfrəsinin absurdu idi. Çin fincanlarında çay içən bir topa adam... Eşşək arısı ucubətindən gic-gic hərəkətlər edən - əl-qolunu yelləyərkən anları qovmağa çalışsan, həsir şlyapasını sağa-sola yelləyən, ciddi, qəzəbli o adam... Çay içə-çə xısnı-xısnı gülüşən adamlar eməlli-başlı əylənmişdilər. Qadın isə çox narahat olmuşdu.

İndi kişi danışarkən o duyğular əriyib

gəldi. Bu daha real idi. Hə, hə, möhtəşəm günorta idi - etirşahlarla, gülümbaharlara və verbenələrlə, ilıq günəş şüaları ilə dolu... İliq günəş şüaları haqda düşünəndə başqa bir xətirə canlandı... Qadın çəmənlikdə oturub... Kişi yanında uzanıb. Uzun səssizlikdən sonra kişi ona tərəf çevrilib, başını qucağına qoyur.

- Kaş ki... Kaş ki, indi zəhər içmiş olaydım, - deyir - elə burdaca öləydim...

Elə bu vaxt ağ geyimli, əlində böyük, üstündən su damcılayan nilufer tutmuş balaca bir qız süpürgələrin arxasından çıxıb

çalışmağa başladı.

- İndi də çalışsan?

- Yox. Pianinom yoxdur.

- O qəşəng pianinom necə oldu? - Kişi təəccübləndi.

- İllər öncə satmışam, - qadın alınıb qırıqırdı.

- Sən musiqini çox seviridin.

- İndi belə şeylərə vaxtım yoxdur.

- O çaydakı həyat, - kişi davam edirdi

- çox gözəldir. Bir-iki gün sonra o həyatdan başqa bir həyat arzulamısan. Heç dil bilmək də lazım deyil - gəmidəki həyat

insanlarla sənin aranda güclü bir bağ yaradır. Onlarla birgə yeyib-İçirsən, aylanırsan.

Axşamda da ki, o mahnlara...

Qadın ürpədi. Elə bil qayıqçı mahnsının uca səsi girişini eşidirdi və kənar boyunca kədərlil ağaclar düzülüşü o çayda

Şüüyüd turşusu

onlara boylanır, sonra yenə süpürgələrin arxasına girir. Kişi bunu görmür. Qadın ona doğru əyilir.

- Niyə belə deyirsən? Mən belə deməzdim...

Kişi qadının əlini öz yanağına qoyur. - Çünki səni hədsiz dərəcədə sevcəyimi bilirəm, - deyir - sonsuz sevgiyə... Çox acı çəkəcəm, Vera, çünki sən heç vaxt mənə sevməyəcəksən...

Kişi indiki vaxtırdan daha yaraşlıq görünürdü. Bütün o xülyalı naməlumluğu, qərərsizliyi itmişdi. İndi güvən verən bir adam havası var idi, qisası, çəkici idi. Deyəsən, maddi vəziyyəti də pis deyildi. Yaxşı geyinmişdi. Bu vaxt cibindən rus siqareti çıxartdı.

- Siqaret çəkirsən?

Yığılmaq qayıqçı gördü...

- Hə, - dedi - mən də istəyirdim...

- Sən Rusiyadakı həyatı çox seviridin.

Qaydalarından uzaq, azad... Kəndlilər çox mehribandır. Çox istiqanlıdır. Dostlarla

bir axşam əylənməyə çıxdı. İki dostum, birinin həyat yoldaşı və mən Qara dənizin

sahilində gəzintiye çıxdı. Özümüzə axşam yeməyi və şampən götürmüşdük. Ot

luqda yeyib-İçdik. Biz yemək yeyəndə, bir arabaçı yaxınlaşdı. "Turşu götürün" - dedi

- yeməyini bizimlə bölüşmək istəyirdi, başa düşürsən? Ne dediyini anlayırsan?

Qadın həmin vaxt o çəmənlikdə oturduğunu xəyal etdi... Məxmər kimi qara, siri-li, səssiz, məxmər dalğalarla astaca sahili yayılan Qara dənizin sahilində... Yolun kənarındakı arabaçını, ay işığında əlləri və

arabasının altında gecələdiyimi... Sən mənə dinlədin. Gözlərin parıldırdı. Hətta, mənə elə gəlirdi, sən perə nağıllarında olduğu kimi, balaca şam ağacını da mənə dinləməyə məcbur etmiş...

Amma qadının o gecədən xatırladığı tək şey bir banka kürü idi. Yeddi şilling, altı pens etmişdi. Kişi bunu qəbul edə bilmirdi. Düşünürdü ki, bu balaca kürü bankası üçün yeddi şilling altı pens ödəmək ağlasığmazdır. Qadın yeyərkən kişi ona baxır və şok keçirirdi.

- Yox, bu pulun özünü heç bu bankaya yerləşdirə bilməzsən. Bu elə pulu yemək deməkdir. Düşün ki, bu pula... - Sonra da bir xeyli qeliz hesablamalar aparmışdı...

İndi isə, kürüyə əlvida. Balaca şam ağacı masanın üstündə idi. Həyatdəki iti

başının altına yastıq eləmiş balaca oğlan arabasının altında yatırdı...

- İtin adı "Bosun" idi, - sevincək diləndi.

- Hansı it? Sənin itin vardı ki? Heç yadıma gəlir it - kişi keçidi tuta bilməmişdi.

- Yox, yox, sən balaca oğlan olanda sizin həyatdəki it.

Kişi gülüb siqaret qutusunu bağladı.

- Doğrudan? Unutmuşdum bunu. Elə bil, əsrlər əvvəl idi... Bütün bunların altı il əvvəl baş verdiyi inana bilmirəm. Bu gün səni tanıyandan sonra o

- Yox, - qadın yalan deyirdi - amma kişinin əlcəyi ehmalca barmaqlarına keçirtməyini izlədikcə, qəzəbi söndü. Bu vaxt kişi eynilə altı il əvvəlki halına bənzəyirdi...

- O vaxtlar istədiyim tək şey, - səsi ipək kimi yumşaq idi - xalça olmaq idi. Özümü sənin üstündə yeriməyin üçün bir xalça döndərmək istəyirdim. Beləcə, nifrət etdiyim iti daşlar, palçıq səni incidə bilməzdi... Getdikcə, səhri xalça olmaq istədim... Səni görmək istədiyim bütün torpaqlara daşıya biləcək səhri xalça...

Kişi danışarkən qadın nəse içirmiş kimi başını yuxarı qaldırdı. Köksündəki qəribə canavar xınlamağa başladı...

- Sənin bu dünyada çox tənha olduğunu hiss edirdim. Elə bil, sən dünyadakı tək canlı idin... Vaxtsız doğulmuşdun, - əlcəyi siqaretdə.

İlahi, o neyməmişdi? Xoşbəxtliyi belə asanlıqla, əlinin arxasıyla necə itələmişdi? İndiyə qədər onu başa düşən yeganə kişi o imiş... Görəsən, çox gec idi?

- Sənin heç dostun yox idi. İnsanlarla dostluq edə bilməməyini... Bunu elə gözəl anlayırdım ki, çünki mən də dost da bilmirdim... İndi də eləsən?

- Hə, - dedi qadın - hələ də eleyəm. Həmişəki kimi tənham.

- Mən də, - kişi güldü - mən də eleyəm.

Qəfilcən, cold hərəkətlə qadının əlcəyini geri qaytarırdı. Stulunu bir qədər geri sürürdü.

- Hə, birini istəyərdəm, - əlini qutunun üstünə qoydu, - yaxşı siqaretə oxşayır. - Məncə də, yaxşıdır. "Ceyms" küçəsindəki balacaboy kişiyə hazırlatdırıram. Məxsusi olaraq mənim üçün hazırlayır.

Çox çəkmirəm. Mən sənin kimi deyiləm. Amma çəkiyim siqaretin dadı yaxşı olmalıdır. Mənim üçün siqaret çəkmək vərdis deyil, lüksdür - ətir kimi. Hələ də, ətirləri çox sevirsən? Ah, mən Rusiyada olanda...

- Doğrudan, Rusiyaya getdin? - Hə. Bir ildən çox qaldım orda. Ora getmək xeyallarımızı unutmamısan? - Yox, unutmamışam. Yadımdadır.

Kişi kürəyini stula söykədi, - qərbdədir, - dedi, - birgə planladığımız, xəyal etdiyimiz bütün səyahətlərə çıxdım. Xeyli müddət də qaldım. Həqiqətən, həyatımın son üç ilini səyahətlərdə keçirdim. İspaniya, Sibir, Rusiya, Misir... Bircə Çin qalıb. Mühərribə bit-sin, ora da gedəcəm.

- O vaxtlar mənə sifli görünən o şeyləri indiki yaxşı başa düşürəm. İkimiz də çox epeşt idik. Ancaq özümüzü düşünürdük. Öz içimizə elə qəpanmışıq ki, qəlbimizdə başqa biri üçün balaca bir yer də qalmamışdı. Bilirsən, - deyər ucadan diləndi - indiki yenidən altı il yaşlanmış halına qayıtmışdı - Rusiyada olanda beynin sistemini arada almağa başladım. Gördüm ki, biz heç də qeyri-adi deyilməmişik. Bu çox yayılmış üsulu.

Qadın gəmişdi. Kişi orda bir az oturdu. Sözlərlə ifadə edilməyəcək qədər çaşqın idi. Elə bil, ilkin vaxtda onu. Bir qədər oturandan sonra ofisianti çağırmaq heşabı istədi.

- Piroq toxunmadıq, - dedi - xahiş edirdim, onun pulunu hesaba qatmayın.

- Hə, birini istəyərdəm, - əlini qutunun üstünə qoydu, - yaxşı siqaretə oxşayır.

- Məncə də, yaxşıdır. "Ceyms" küçəsindəki balacaboy kişiyə hazırlatdırıram. Məxsusi olaraq mənim üçün hazırlayır. Çox çəkmirəm. Mən sənin kimi deyiləm. Amma çəkiyim siqaretin dadı yaxşı olmalıdır. Mənim üçün siqaret çəkmək vərdis deyil, lüksdür - ətir kimi. Hələ də, ətirləri çox sevirsən? Ah, mən Rusiyada olanda...

- Doğrudan, Rusiyaya getdin?

- Hə. Bir ildən çox qaldım orda. Ora getmək xeyallarımızı unutmamısan?

- Yox, unutmamışam. Yadımdadır.

Kişi kürəyini stula söykədi, - qərbdədir, - dedi, - birgə planladığımız, xəyal etdiyimiz bütün səyahətlərə çıxdım. Xeyli müddət də qaldım. Həqiqətən, həyatımın son üç ilini səyahətlərdə keçirdim. İspaniya, Sibir, Rusiya, Misir... Bircə Çin qalıb. Mühərribə bit-sin, ora da gedəcəm.

Kişi siqaretin külünü külqabına çırpıb salıncə danışıqca, qadın içində yuxarıya bir canavarın gəməşib əsnədiyini, ayağa durub qulaqlarını dikəliyini, uzaqlara boylanıdığını hiss etdi. Amma sadəcə gülməyəyə diləndi:

- Sənə lap paxilliyim tutdu.

- Çox qeyri-adi idi. Xüsusilə də, Rusiya. Tam xəyal etdiyimiz kimi idi. Volqa çayında qayıqda bir-iki gün qaldım. Bir vaxtlar çaldığım qayıqçı mahnsını xatırlayırsan?

- Hə, - dedi - beyninin içində musiqi

üzleri dümağ görünən o adamları görürdü. Qadının solğun paltarının etəkləri yerə yayılmışdı. Günəş çətri böyük inci, ya da, küpür kimi çəmənliyə atılmışdı. Arabaçı onlardan bir az kənarında idi. "Turşu götürün" - deyirdi...

Qadın bu turşunun nə olduğunu bilmirdi. İçində tutuqçu dimdiyi kimi parıldayan qırmızı bibərər olan yaşılmtıl şüşə bankanı götürdü. Yanaqlarını sordu. Bu turşu çox duzlu olmalıydı...

- Hə, nə demək istədiyini başa düşürəm, - dedi.

Bir anlıq sükut çökdü. Bir-birlərinə baxdılar. Keçmişdə bir-birinə bu cür baxanda aralarında sonsuz bir anlayış bağı hiss edirdilər. Elə bir ruhlarının qolları bir-birinə dolanırdı, birlikdə özlərini dənizə atır, qəmli aşıqlar kimi boğulmaqdan xoşbəxt olurdular. İndi isə, maraqlısı o oldu ki, kişi sanki geri çəkildi. Belə dedi:

- Ne möhtəşəm dinləyicisən sən. Bu atəşli gözələrlə mənə baxanda, heç kimlə bölüşə bilmədiklərimə sənə deyər bilərəm kimi hiss edirdim.

Kişinin səsinə nəse istehzalı bir şey vardı, ya da qadına belə gəlirdi. Əmin ola bilmədi.

- Səninlə tanış olmamışdan əvvəl heç kime özüm haqda danışmırdım. Yaxşı yadıma gəlir, bir gecə - sənə o balaca yolka ağacını gətirdiyim gecə - oturub bütün uşaqlığıma danışmışdım. Necə əzab çəkdiyimi, evdən qaçıb iki gün bağcadakı at

Səhifəni hazırladı: Emil Rasimoğlu